

Quan hệ Ấn Độ - Australia trong bối cảnh Trung Quốc trỗi dậy

*Bùi Hải Đăng**, *Nguyễn Tuấn Khanh***

**, ** Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Thành phố Hồ Chí Minh*

Ngày nhận bài: 10/06/2021, ngày gửi phản biện: 14/12/2021, ngày duyệt đăng: 15/01/2022

Tháng 6/2020, Ấn Độ và Australia nâng cấp mối quan hệ hai nước thành quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện trong bối cảnh cạnh tranh Mỹ - Trung rất gay gắt cho thấy những tính toán chiến lược của cả phía Ấn Độ và Australia trong quan hệ với Trung Quốc. Bài viết tập trung phân tích và lý giải những yếu tố tác động đến sự phát triển của quan hệ Ấn Độ - Australia thời gian qua, cùng với những thành tựu trong quan hệ song phương và đa phương trước sự trỗi dậy của Trung Quốc.

Từ khóa: Cạnh tranh Mỹ - Trung, Đối tác chiến lược toàn diện, quan hệ Ấn Độ - Australia, Trung Quốc trỗi dậy

Mở đầu

Quan hệ song phương Ấn Độ - Australia có lịch sử từ năm 1780 trên cơ sở thân thiện và chia sẻ giá trị truyền thống của Khối Thịnh vượng chung. Trong hai cuộc chiến tranh thế giới, hai bên từng phối hợp trong lĩnh vực quân sự. Ấn Độ cũng nhận được sự ủng hộ của Australia trong phong trào giành độc lập và trong chiến tranh Trung - Ấn năm 1962. Thủ tướng Jawaharlal Nehru đã từng xác định Australia là một nhân tố quan trọng đối với sự phát triển và an ninh của Ấn Độ, là điều kiện để vươn đến Thái Bình Dương và mời Australia tham gia Hội nghị Quan hệ châu Á năm 1947 (High Commission of India, 2019). Tuy vậy, đến giai đoạn những năm 50, 60 của thế kỷ XX, mối quan hệ song phương có chiều hướng suy giảm, xuất phát từ những khác biệt trong quan điểm của hai nhà lãnh đạo Jawaharlal Nehru và Robert Menzies về lợi ích và ý thức hệ (Gurry, 1992, pp.510-526). Australia tích cực hoạt động đồng minh an ninh như ANZUS, SEATO; trong khi Ấn Độ theo đuổi chính sách Không liên kết và đấu tranh chống lại sự ảnh hưởng của các cường quốc đối với khu vực. Ngoài ra, những vấn đề Kashmir, vấn đề sắc tộc, sự thiếu ủng hộ nhau tại hội nghị Liên Hợp Quốc năm 1960... cũng làm hai quốc gia khó tìm được tiếng nói chung.

Chiến tranh Lạnh kết thúc với sự thay đổi hệ thống thế giới đặt ra cho Ấn Độ nhu cầu điều chỉnh chính sách đối ngoại để thích nghi và phục hồi tình hình trong nước. Ấn Độ quyết định tái cấu trúc nền kinh tế, nhằm tạo ra một thị trường cởi mở, thu hút vốn đầu tư nước ngoài. Nhờ đó, mối quan hệ Ấn Độ - Australia có những chuyển biến tích cực như: sáng kiến mới về Hội đồng Ấn Độ - Australia (AIC, 1992), Tầm nhìn mới cho Ấn Độ - Australia (1996), v.v... Trong giai đoạn 2000-2009, Ấn Độ trở thành đối tác thương mại

* haidangbui@hcmussh.edu.vn

lớn thứ 10 và là thị trường xuất khẩu lớn thứ 5 của Australia (Grare, 2014b). Bên cạnh đó, kể từ năm 2008, nhiều cuộc họp an ninh đối thoại cấp cao, thiết lập các khung đối thoại cấp Bộ trưởng đã được tổ chức.

Mặc dù vậy, trong quan hệ Ấn Độ - Australia, các hoạt động phối hợp, trao đổi, hỗ trợ trên biển vẫn ở mức độ thấp. Bên cạnh đó vẫn đang tồn tại việc Australia bất đồng với chương trình phát triển hạt nhân của Ấn Độ (David Brewster, 2012, p.122). Tuy nhiên, trong bối cảnh cạnh tranh Mỹ - Trung leo thang và sự trỗi dậy của Trung Quốc ở khu vực trong những năm gần đây, dù vẫn còn tồn tại một số khác biệt, Ấn Độ và Australia đã chia sẻ nhiều điểm chung về cả lợi ích trước mắt lẫn chiến lược, gắn với đặc thù và vị thế của mỗi quốc gia. Tháng 6/2020, Ấn Độ và Australia chính thức trở thành Đối tác chiến lược toàn diện, mở ra nhiều cơ hội cho mối quan hệ song phương.

1. Những yếu tố thúc đẩy quan hệ Ấn Độ - Australia những năm gần đây

Sự chuyển biến tích cực trong mối quan hệ Ấn Độ - Australia đến từ nhiều nguyên nhân và yếu tố tác động, nhưng theo chúng tôi có ba yếu tố chính: xung đột Mỹ - Trung leo thang; sự trỗi dậy và đe dọa của Trung Quốc đến lợi ích quốc gia Ấn Độ và Australia; những điểm chung trong chính sách đối ngoại của Ấn Độ và Australia.

Xung đột Mỹ - Trung leo thang

Thế kỷ XXI chứng kiến cuộc cạnh tranh quyền lực giữa hai cường quốc là Mỹ, bá quyền đang chi phối trật tự thế giới và Trung Quốc, cường quốc đang trỗi dậy với tham vọng thay đổi trật tự nguyên trạng. Đặc biệt, sự trỗi dậy của Trung Quốc trở thành mối đe dọa với hòa bình và an ninh không chỉ đối với các quốc gia trong khu vực, mà còn cả thế giới, bởi các hành động đơn phương áp đặt, phản ánh rõ nét một sự chuyển dịch quyền lực ly tâm. Những tham vọng này đã đẩy mối quan hệ Mỹ - Trung đứng trước giai đoạn “*hòa bình nóng*”, giữ mức căng thẳng leo thang nhưng không diễn ra chiến tranh. Sự leo thang căng thẳng diễn ra ở lĩnh vực kinh tế, quân sự, cũng như y tế. Thế giới lại càng xuất hiện nhiều mối quan hệ mới phức tạp: những cường quốc mới trỗi dậy; những quốc gia, tổ chức khu vực muốn thoát khỏi sự chi phối của những bá quyền; những liên minh mới... Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương: Tự do và Mơ của Chính quyền Donald Trump đang tạo sức ép buộc các nước trong khu vực phải lựa chọn hoặc Trung Quốc hoặc Mỹ - một tình huống không nước nào muốn đặt mình vào (Wu Xinbo, 2020, pp.13-15). Trong bối cảnh biến động và khó lường đó, các quốc gia có quan hệ với Mỹ, trong đó có Ấn Độ và Australia, luôn phải đứng trước tình thế dung hòa lợi ích quốc gia, lợi ích kinh tế và mối quan hệ với các cường quốc, các quốc gia trong khu vực.

Sự đe dọa từ Trung Quốc đối với lợi ích quốc gia của Ấn Độ và Australia

Tham vọng bành trướng của Trung Quốc được cụ thể hóa với “Chiến lược Chuỗi ngọc trai”, sáng kiến “Vành đai, Con đường” (BRI) triển khai cả trên bộ và trên biển, nhằm thành lập sáu hành lang kinh tế nối Trung Quốc với châu Âu, Nga, Trung Đông, Nam Á trên đất liền, và nối liền tuyến đường biển kéo dài từ Đông Nam Á, Ấn Độ Dương đến vùng Sừng châu Phi, Trung Đông và Địa Trung Hải với số lượng khoảng 1.700 dự án cơ sở hạ tầng được triển khai trong giai đoạn 2013-2017 (Wu gang, 2017). Thông qua cung cấp dịch vụ công, mục tiêu của sáng kiến này nhằm tạo bộ phận đưa Trung Quốc trở thành một bá quyền (hegemon) ở lục địa Á - Âu. Thông qua BRI, Trung Quốc cho các nước tham gia vay mượn các khoản tiền lớn để đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, cảng biển, sân bay rồi thiết lập quan hệ ngoại giao hoặc dùng áp lực để chi phối ảnh hưởng theo hướng có lợi cho Trung Quốc. Đối với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương Nghiên cứu Ấn Độ và Châu Á. Số 2 - 2022, tr.1-9

Dương, tham vọng trên biển của Trung Quốc đã gây ảnh hưởng đến những quốc gia cùng chia sẻ lợi ích từ vùng biển này, trong đó có Australia và Ấn Độ.

Về phía Australia, Trung Quốc là đối tác kinh tế lớn và Australia là nước hưởng lợi từ sự thịnh vượng, phát triển của nền kinh tế Trung Quốc. Mỗi quan hệ kinh tế với Trung Quốc và mỗi quan hệ đồng minh với Mỹ khiến Australia rơi vào thế lưỡng nan khi đứng giữa hai lợi ích quan trọng trong bối cảnh căng thẳng Mỹ - Trung tiếp tục leo thang (Lowell, 2012, pp.661-675). Ngoài ra, hành động không tôn trọng luật lệ và gây rối Biển Đông của Trung Quốc cũng gây ra nhiều hệ quả pháp lý tiêu cực trong khu vực. Khu vực này vốn là tuyến đường hàng hải và giao dịch thương mại quan trọng của Australia. Năm 2013, Thủ tướng Tony Abbott đã tuyên bố: “Gần 60% thương mại của Australia thông qua Biển Đông, vì thế sự ổn định chiến lược là rất quan trọng” (Mark Kenny, 2013). Vì vậy, những hành động của Trung Quốc có thể ảnh hưởng đến thông thương trong vùng biển này, gây ra những hệ lụy đến kinh tế Australia. Ở góc độ an ninh quốc phòng, sự trỗi dậy của Trung Quốc đang thách thức trật tự nguyên trạng của phương Tây, bao gồm cả Australia. Năng lực quân sự của Trung Quốc ngày càng phát triển cũng đặt ra nhiều lo ngại cho Australia. Việc xây dựng công trình nhân tạo ở khu vực Trường Sa thuộc chiến lược Chuỗi ngọc trai của Trung Quốc cũng đe dọa đến hòa bình và sự ổn định của Australia, đặc biệt là phần phía Tây Bắc sẽ nằm gọn trong vùng tấn công của Trung Quốc (Trần Nam Tiến - Huỳnh Tâm Sáng, 2015).

Về phía Ấn Độ, sự gia tăng tầm ảnh hưởng và mức độ hiện diện của Trung Quốc tại khu vực Ấn Độ Dương đang tạo nên một “vòng vây” Nam Á cô lập và ngăn cản sự phát triển của quốc gia này. Với chiến lược nêu trên, Trung Quốc đã cho xây dựng, kiểm soát và quân sự hóa các cảng biển chiến lược nằm trên tuyến huyết mạch hàng hải từ Biển Đông, đi qua khu vực Ấn Độ Dương và tham vọng kéo dài đến Djibouti, châu Phi. Trong đó, có các cảng biển quan trọng như cảng Hambantota (Sri Lanka) - cửa ngõ đi ra Ấn Độ Dương; cảng Gwadar (Pakistan) - cửa ngõ đi vào vùng biển Ả Rập, thông thương hàng hóa đến châu Phi, đồng thời là cảng nước sâu chiến lược giúp Trung Quốc giành được lợi thế trong trường hợp xảy ra tranh chấp với Ấn Độ (Maria Abi-Habib, 2018); cảng Coco (Myanmar) - giúp Trung Quốc theo sát các hoạt động triển khai của Hải quân Mỹ, Ấn Độ trên vịnh Bengal; cảng Marao (Maldives) và cảng Chittagong (Bangladesh). Vị trí của các cảng biển quân sự trên ảnh hưởng trực tiếp đến lợi ích, vai trò cũng như các hoạt động của Ấn Độ tại vùng biển Ấn Độ Dương (Iskander Rehman, 2009, pp.114-143).

Bên cạnh đó, các tranh chấp lãnh thổ của Trung Quốc với các quốc gia tại khu vực Biển Đông cũng ảnh hưởng đến sự phát triển của Ấn Độ. Mặc dù không phải là một quốc gia thuộc khu vực này, nhưng lợi ích của Ấn Độ lại liên quan mật thiết đến Biển Đông bởi khu vực biển này nằm trên tuyến đường giao thông biển huyết mạch nối liền Thái Bình Dương - Ấn Độ Dương qua eo biển Malacca (một số đảo của Ấn Độ chỉ cách eo biển Malacca khoảng 145 km) (Trần Quang Châu, 2018). Trên đất liền, sự xích lại gần nhau giữa Trung Quốc và Pakistan đã đặt ra những thách thức về kinh tế và chủ quyền lãnh thổ cho Ấn Độ. Vị trí địa lý của Pakistan là một điểm nổi quan trọng giữa Con đường tơ lụa trên bộ và trên biển, góp phần quan trọng tạo ra thế bao vây Ấn Độ. Năm 2017, Trung Quốc và Pakistan có dự án hợp tác xây dựng đập Diamer Basha và bốn đập khác trong khuôn khổ dự án Thác nước sông Ấn (Indus River Cascade) với khả năng kiểm soát thượng nguồn của những con sông lớn đổ vào khu vực đồng bằng của Ấn Độ (PTI, 2017). Tháng 5/2020, Chính quyền Pakistan tiếp tục trao quyền cho Trung Quốc xây dựng đập thủy điện trong khu vực tranh chấp với Ấn Độ ở vùng Kashmir.

Sự trỗi dậy của Trung Quốc đặt ra bốn thách thức lớn cho Ấn Độ, bao gồm: vấn đề an ninh song phương với Trung Quốc; an ninh khu vực; mối quan hệ kinh tế và thương mại của Ấn Độ và những quan hệ Nghiên cứu Ấn Độ và Châu Á. Số 2 - 2022, tr.1-9

hợp tác trong bối cảnh quản trị toàn cầu (Jaishankar, 2019, p.11). Trước những thách thức trên, cộng với việc Mỹ có chính sách “xoay trục” về châu Á (Pivot to Asia), chỉ vài tháng sau khi nhậm chức, Thủ tướng Narendra Modi đã có các động thái nâng cấp “Chính sách Hướng Đông” (Look East Policy) của người tiền nhiệm thành “Chính sách Hành động phía Đông” (Act East Policy). Động lực chính của chính sách mới này là nhằm cân bằng quyền lực với Trung Quốc (Avinash Nair, 2017).

Những điểm chung trong chính sách đối ngoại của Ấn Độ và Australia

Căn cứ vào những chính sách mà Australia và Ấn Độ đã đưa ra trong bối cảnh thế giới có nhiều biến động chính trị, có thể thấy hai quốc gia này chia sẻ những điểm chung sau:

Một là, trong quan hệ với ASEAN, mặc dù không nằm trong khu vực Biển Đông, nhưng cả Australia và Ấn Độ đều có lợi ích liên quan đến sự ổn định ở khu vực này, nên chính sách của hai bên đều hướng đến việc tăng cường hợp tác với các quốc gia khối ASEAN.

Hai là, trong quan hệ với Trung Quốc, dù có những mối quan ngại khác nhau về Trung Quốc, nhưng cả hai đều không muốn đối đầu trực tiếp với quốc gia này và muốn ngăn chặn sự thống trị của Trung Quốc trong trật tự khu vực (Grare, 2014a, pp.11-15). Về cơ bản, Ấn Độ vẫn bị ràng buộc với Trung Quốc cả về an ninh lẫn kinh tế. Theo dữ liệu của Ấn Độ, Trung Quốc là đối tác thương mại lớn nhất của nước này với tổng giá trị khoảng 87 tỷ USD trong giai đoạn 2013-2018 (PTI, 2020). Nền kinh tế trị giá hơn 12 nghìn tỷ USD của Trung Quốc lớn gấp 5 lần nền kinh tế Ấn Độ, cho phép Trung Quốc dễ dàng gây sức ép lên Ấn Độ thông qua việc triển khai, mở rộng nhanh chóng các hoạt động quân sự và kinh tế (Avinash Nair, 2017). Vì vậy, Ấn Độ không muốn xa lánh Trung Quốc, nhưng cũng không muốn thấy một trật tự châu Á do Trung Quốc lãnh đạo - quan điểm được chia sẻ bởi Australia (Hồng Phúc, 2020). Kiểm soát sự trỗi dậy của Trung Quốc là một cách để giảm thiểu cạnh tranh an ninh thông qua việc khuyến khích sự minh bạch, thương mại công bằng và bền vững, giải quyết các tranh chấp lãnh thổ một cách hòa bình (Jaishankar, 2019, p.30).

Ba là, cùng một tầm nhìn về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương: Bất chấp sự cạnh tranh ngày càng gia tăng giữa các quốc gia, Australia và Ấn Độ đều có tầm nhìn chung về một khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do, rộng mở, thượng tôn pháp luật, được hỗ trợ bởi các thiết chế toàn cầu và khu vực nhằm đẩy các quốc gia phát triển thịnh vượng. Tại Đối thoại Raisina lần thứ tư vào tháng 1/2019, Ngoại trưởng Australia Marise Payne lưu ý rằng: “Cho dù cạnh tranh gia tăng, Australia và Ấn Độ đã và đang chia sẻ lợi ích trong việc đảm bảo sự phát triển hòa bình trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương rộng mở, bao trùm và thịnh vượng, một khu vực mà ở đó quyền của tất cả các quốc gia lớn hay nhỏ đều được tôn trọng” (Rajeswari Pillai Rajagopalan, 2020).

2. Những chuyển biến trong quan hệ Ấn Độ - Australia

Những vấn đề mà Ấn Độ và Australia đang phải đối mặt đến từ Trung Quốc tồn tại những điểm chung và sự khác biệt. Khác biệt chủ yếu đến từ tính chất vấn đề mà mỗi bên đang đối mặt. Đối với Ấn Độ, đó là vấn đề về lãnh thổ, an ninh và chủ quyền vốn có gốc rễ từ lịch sử. Trong khi đó, đối với Australia, thách thức đến từ Trung Quốc chủ yếu là ở lĩnh vực kinh tế, vấn đề chỉ mới xuất hiện trong bối cảnh Trung Quốc trỗi dậy. Chính vì những vấn đề quá khác nhau nên trong quá khứ, cả hai nước đều không xem trọng việc xúc tiến mối quan hệ với nhau. Tuy nhiên, ở thời điểm hiện tại, cả Ấn Độ và Australia đều nhận thức mức độ ảnh hưởng của “mối đe dọa” Trung Quốc. Cả hai đều có nhu cầu ngăn chặn sự trỗi dậy của một trật tự

thế giới với Trung Quốc là trọng tâm. Quan điểm này khác với Mỹ vì Mỹ muốn đối kháng và leo thang căng thẳng với Trung Quốc. Ấn Độ và Australia tập trung hơn vào việc bảo vệ lợi ích khu vực và kiềm chế Trung Quốc theo phương thức ít có sự đối đầu trực tiếp hơn. Với cùng mục tiêu đó, hai nước chia sẻ tầm nhìn chung về việc thành lập một trật tự đa phương. Trong bối cảnh này, mối quan hệ Ấn Độ - Australia có những chuyển biến tích cực, mở ra nhiều triển vọng phát triển, có thể đánh giá cả trong quan hệ hợp tác song phương và đa phương.

Quan hệ Ấn Độ - Australia trên phương diện hợp tác song phương

Bước sang thập niên thứ hai của thế kỷ XXI, mối quan hệ hợp tác giữa Ấn Độ và Australia đã có nhiều chuyển biến tích cực hơn so với giai đoạn trước nhờ sự đồng nhất trong quan điểm về an ninh thế giới và khu vực cũng như sự cam kết vào chế độ dân chủ, tinh thần thượng tôn pháp luật và niềm tin vào nhân quyền (Rajeswari Pillai Rajagopalan, 2015). Trong bối cảnh chịu ảnh hưởng từ sự trỗi dậy của Trung Quốc và từ căng thẳng trong mối quan hệ Mỹ - Trung, sự phụ thuộc Mỹ trong lĩnh vực an ninh và Trung Quốc trong lĩnh vực kinh tế cũng như quan ngại chung của Ấn Độ và Australia về khu vực địa chính trị Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương đã tạo thời cơ để hai nước tiến lại gần nhau hơn.

Về chính trị, ngoại giao, năm 2014, Ấn Độ và Australia mở ra bước tiến mới trong quan hệ ngoại giao khi ký kết Khung hợp tác an ninh chung giữa hai nước. Đây là cơ sở rất cần thiết để Ấn Độ và Australia có những chương trình hợp tác an ninh với mục đích nâng cao năng lực quốc phòng nhằm đảm bảo an ninh hàng hải tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Nội dung khung hợp tác đề cập đến an ninh hàng hải, bảo vệ các tuyến giao thông đường biển (SLOCs), các cuộc tập trận song phương thường xuyên và những cuộc tham vấn định kỳ từ các chỉ huy quốc phòng của cả hai nước. Thủ tướng Narendra Modi trong giai đoạn đầu nắm quyền cũng đã xác định rõ: “Australia sẽ không nằm ngoài tầm nhìn của Ấn Độ mà chính là trọng tâm trong chiến lược của chúng tôi” (Aditi Malhotra, 2014). Năm 2017, hai nước ký thêm 7 thỏa thuận về vấn đề chống khủng bố, môi trường, an ninh hàng không dân dụng, khoa học địa chất, sức khỏe y tế và thể thao.

Ngày 4/6/2020, quan hệ Ấn Độ và Australia được nâng cấp thành quan hệ Chiến lược toàn diện, và hai bên ký thêm 7 thỏa thuận với nội dung về hợp tác không gian mạng, thỏa thuận về hỗ trợ hậu cần tương hỗ quân sự, thỏa thuận triển khai hợp tác trong khoa học công nghệ, bản ghi nhớ về hợp tác quốc phòng, thỏa thuận về hợp tác trong lĩnh vực khai khoáng và giáo dục. Hai nước thống nhất và đưa ra tuyên bố chung: “Cả hai bên đều cam kết hỗ trợ một trật tự hàng hải dựa trên quy tắc. Điều này dựa trên sự tôn trọng chủ quyền và luật pháp quốc tế, đặc biệt là Công ước Liên Hợp Quốc về Luật Biển (UNCLOS)” (Swarajya Staff, 2020). Qua đó thấy được hành động cứng rắn và quyết đoán hơn từ hai phía so với giai đoạn trước đây bởi cả hai bên đều hiểu rằng không ai có thể dựa vào công thức cũ để đảm bảo lợi ích quốc gia, vì sự quyết đoán ngày càng tăng của Trung Quốc và quỹ đạo chính trị không chắc chắn của Mỹ.

Về kinh tế, Ấn Độ và Australia đã gặt hái được nhiều thành quả. Tổng kim ngạch thương mại hai chiều đạt khoảng 30,4 tỷ USD trong năm 2018, tăng gấp đôi so với năm 2007 là 13,6 tỷ USD (Department of Foreign Affairs and Trade of Australia, 2020). Sau cuộc hội đàm ngày 4/6/2020 giữa hai Thủ tướng Modi và Morrison, hai bên đã bàn luận về vấn đề thuế thu nhập của các công ty Ấn Độ tại nước ngoài qua việc sử dụng Thỏa thuận tránh đánh thuế hai lần (DTAA), đồng thời trao đổi khả năng ký kết Thỏa thuận hợp tác kinh tế toàn diện song phương (CECA) được đề ra từ năm 2011. Ngoài ra, hai bên đã ký kết thỏa thuận hợp tác giáo dục - nghiên cứu nhằm tạo cơ hội cho sinh viên Ấn Độ tiếp cận môi trường giáo dục tại Australia.

Trước khủng hoảng dịch bệnh COVID-19, hai bên đã hợp tác khai thác, chế biến kim loại đất hiếm như lithium, neodymium và dysprosium mà Australia có trữ lượng lớn thứ ba thế giới với mục tiêu giảm sự phụ thuộc vào nhập khẩu các nguyên liệu này của Ấn Độ từ Trung Quốc (90% đất hiếm, kim loại) và đa dạng hóa nguồn nhập khẩu (Dipanjan Roy Chaudhury, 2020).

Về an ninh - quốc phòng, bước ngoặt “Đôi tác chiến lược toàn diện” của Ấn Độ và Australia sẽ không chỉ thúc đẩy hợp tác ngoại giao hai bên mà còn mở ra các cơ hội và không gian phát triển hợp tác an ninh - quốc phòng. Trong các thỏa thuận được ký kết, có hai thỏa thuận quan trọng, bao gồm: Thỏa thuận hỗ trợ hậu cần giữa Australia và Ấn Độ (MLSA), Thỏa thuận triển khai khoa học và công nghệ quốc phòng, nhằm tạo khuôn khổ cho việc tăng cường hợp tác quốc phòng giữa hai nước. Với MLSA, Ấn Độ và Australia có quyền sử dụng các cơ sở quân sự của nhau nhằm hỗ trợ hậu cần cho nhau trong các tình huống xảy ra xung đột. Ngoài ra, trong khuôn khổ hợp tác mới, Bộ trưởng Ngoại giao và Quốc phòng Australia và Ấn Độ sẽ tiến hành đối thoại 2+2 hai năm/lần để thảo luận về các vấn đề chiến lược và thúc đẩy quan hệ đôi tác nhằm đảm bảo sự ổn định và phát triển cho khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Ngoài ra, hợp tác an ninh - quốc phòng của hai nước còn thể hiện qua những cuộc tập trận song phương và đa phương định kỳ. Được khởi xướng từ năm 2015, cuộc tập trận hải quân song phương (AUSINDEX) đến nay vẫn duy trì định kỳ 2 năm/lần. Năm 2019, hai bên đã có cuộc tập trận AUSINDEX với quy mô hải quân lớn nhất. Độ phức tạp của AUSINDEX gia tăng qua các năm và được lực lượng hai quân hai bên rất hài lòng về những thành quả đạt được. Hai nước từng có kinh nghiệm tham gia chung trong tập trận Malabar với Mỹ, Nhật Bản, Singapore vào năm 2007.

Quan hệ Ấn Độ - Australia trên phương diện hợp tác đa phương

Ấn Độ và Australia hiện đang tham gia và đóng góp cho sự phát triển nhiều thể chế trên thế giới và khu vực. Cả hai đều là thành viên sáng lập của Liên Hợp Quốc và Khối Thịnh vượng chung, cũng như góp mặt trong khối Hội nghị thượng đỉnh Nhóm 7 nền công nghiệp phát triển hàng đầu thế giới (G7) và Hội nghị Nhóm các nền kinh tế phát triển và mới nổi hàng đầu thế giới (G20). Ngoài ra, Ấn Độ và Australia có nhiều cơ hội hợp tác và đối thoại đa phương thông qua các cơ chế khác nhau khi hai nước đang tham gia nhiều diễn đàn trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương như: Hiệp hội các Quốc gia vành đai Ấn Độ Dương (IORA), Hội nghị chuyên đề Hải quân Ấn Độ Dương (IONS), Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á (EAS), Diễn đàn khu vực Đông Nam Á (ARF), Bộ Tứ Kim cương (QUAD) và QUAD+. Những hoạt động này góp phần tăng cường mối quan hệ với các nước ASEAN, mục tiêu đối trọng với Trung Quốc và đảm bảo an ninh hàng hải khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Kết luận

Trong cảnh Trung Quốc trỗi dậy và căng thẳng Mỹ - Trung leo thang, Ấn Độ và Australia có nhiều điểm tương đồng trong chiến lược bảo vệ lợi ích quốc gia, cân bằng quan hệ với Mỹ và Trung Quốc. Đây chính là tiền đề quan trọng thúc đẩy quan hệ Ấn Độ - Australia ngày càng phát triển trên phương diện song phương lẫn đa phương. Mối quan hệ song phương được nâng cấp thành Đôi tác chiến lược toàn diện và quá trình hiện thực hóa các thỏa thuận của hai bên đang dần được định hình rõ nét. Sự liên kết của hai nước thể hiện trên nhiều lĩnh vực, đặc biệt ở vai trò chủ động trong việc đảm bảo an ninh, lợi ích hàng hải trong khu vực. Các hoạt động song phương, đa phương của hai nước đã biểu hiện được nhu cầu ngăn ngừa nguy cơ định hình một trật tự khu vực mới với vai trò trung tâm của Trung Quốc. Hai bên cũng đạt được các thành

tự trong việc hỗ trợ hậu cần, tập trận và khả năng hỗ trợ lẫn nhau trong điều kiện xung đột xảy ra. Về quan hệ đa phương, hai nước đã nỗ lực tham gia và đóng góp cho các tổ chức, diễn đàn và hội nghị đa phương, luân phiên nắm vai trò lãnh đạo trong các diễn đàn như IORA, IONS..., góp phần củng cố một cộng đồng Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do, hòa bình, bền vững. Trong tương lai, mối quan hệ này vẫn còn nhiều cơ hội phát triển và đem lại nhiều hành động hiệu quả hơn với điều kiện mối quan tâm chung của cả hai về khu vực không thay đổi và không bị chia rẽ bởi lợi ích riêng của từng quốc gia.

Song song với những kết quả trên, vẫn tồn tại những hạn chế về tính hiệu quả của các hoạt động triển khai hợp tác. *Thứ nhất*, mặc dù chủ trương đề cao tinh thần thượng tôn pháp luật trên biển nhưng ít khi thấy Ấn Độ và Australia lên tiếng trước các hành động đơn phương của Trung Quốc tại khu vực Thái Bình Dương - Ấn Độ Dương. Sự trỗi dậy của Trung Quốc đã diễn ra từ lâu. Tuy nhiên, do sự khác biệt về quan điểm cũng như mức độ phụ thuộc vào Trung Quốc nên đến giai đoạn gần đây, hai nước mới có dấu hiệu phản ứng và xúc tiến mối quan hệ Đối tác chiến lược. *Thứ hai*, tuy tham gia tích cực vào các diễn đàn đa phương, nhưng các thể chế này chỉ dừng lại ở mức độ một khung đối thoại. Các tổ chức này chưa thể hiện được khả năng can thiệp và điều phối các vấn đề trong khu vực. Các hoạt động hợp tác cũng chỉ diễn ra trong lĩnh vực chính trị, chưa thể hiện rõ vai trò bảo vệ hòa bình và an ninh khu vực. Một thách thức khác được cho là đang kìm hãm sự phát triển của những thể chế này là truyền thống hoạch định chính sách của Ấn Độ theo xu hướng ưu tiên lợi ích kinh tế hơn an ninh đa phương.

Các nỗ lực nhằm kìm hãm Trung Quốc vẫn chưa đạt được hiệu quả cụ thể. Trung Quốc vẫn tiếp tục thực hiện các yêu sách và hành động đơn phương của mình. Chính vì vậy, nỗ lực phát triển quan hệ Ấn Độ - Australia chưa thể hiện rõ khả năng trong việc đối trọng với Trung Quốc. Về thực tiễn, trong bối cảnh Trung Quốc trỗi dậy, các cường quốc tâm trung như Ấn Độ hoặc Australia đều phải đứng trước bài toán về khả năng vận dụng sức mạnh, vị thế nhằm ảnh hưởng đến các vấn đề liên quan đến Trung Quốc. Bên cạnh đó, Trung Quốc cũng chưa xem mối quan hệ Ấn Độ - Australia như một nguy cơ đe dọa. Vì vậy, trong tương lai, Ấn Độ và Australia sẽ phải nghĩ đến những biện pháp cứng rắn hơn, sau khi thống nhất được đường lối tiếp cận chung về vấn đề Trung Quốc.

Cả hai nước vẫn còn tồn tại những điểm khác biệt trong quan điểm về nhân tố Trung Quốc và tầm nhìn chiến lược của mỗi bên. *Thứ nhất, về sự trỗi dậy của Trung Quốc*, Australia chỉ xem đây là nhân tố gây ảnh hưởng mang tính thời điểm, nên các hành động đối phó và chính sách chỉ xoay quanh các vấn đề có tác động trực tiếp hay gián tiếp đến lợi ích của quốc gia. Trong khi đó, Ấn Độ từ lâu đã có những xung đột lãnh thổ với Trung Quốc, không chỉ xem Trung Quốc như một nhân tố mang tính thời điểm mà còn nằm trong chiến lược dài hạn nhằm hướng tới việc cân bằng sức mạnh - quyền lực với Trung Quốc. *Thứ hai, về tầm nhìn chiến lược quốc gia*, trong khi Australia xem Mỹ là đồng minh quan trọng và có mong muốn giữ vững mối liên kết này thì Ấn Độ luôn chủ trương không liên minh với bất kỳ quốc gia nào, chỉ thực hiện đa liên kết khi yêu cầu tình thế bắt buộc. Điều này có thể dẫn tới xu hướng khác nhau về các mục tiêu dài hạn và quá trình hợp tác của hai nước.

Tài liệu tham khảo

1. Aditi Malhotra (2014). Modi's Visit to Australia - The Numbers. *The Wall Street Journal*. <https://www.wsj.com/articles/BL-263B-2721>. Ngày truy cập 6/10/2020.
2. Avinash Nair (2017). To Counter China, India Pushes East. *STRATFOR*. <https://worldview.stratfor.com/article/counter-china-india-pushes-east>. Ngày truy cập 5/10/2020.

3. Trần Quang Châu (2018). Biển Đông trong Chính sách Hành động hướng Đông của Ấn Độ. *Nghiên cứu Biển Đông*. <http://nghiencuubiendong.vn/nghien-cuu-vietnam/7131-bien-dong-trong-chinh-sach-hanh-dong-huong-dong-cua-an-do>. Ngày truy cập 4/10/2020.
4. David Brewster (2012). *India as an Asia Pacific Power: India's uncertain partnership with Australia*. Routledge.
5. Department of Foreign Affairs and Trade of Australia (2020). Australia-India Comprehensive Economic Cooperation Agreement Negotiations. *DFTA*. <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/negotiations/aifta/Pages/australia-india-comprehensive-economic-cooperation-agreement>. Ngày truy cập 6/10/2020.
6. Dipanjan Roy Chaudhury (2020). Rare earth minerals: New chapter in Indo-Australian strategic partnership. *The Economic Times*. <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/rare-earth-minerals-new-chapter-in-indo-australian-strategic-partnership/articleshow/76161071.cms>. Ngày truy cập 6/10/2020.
7. Grare, F. (2014a). *The India-Australia strategic relationship: Defining realistic expectations*. Carnegie Endowment for International Peace.
8. Grare, F. (2014b). India's Quest to Reengage Australia. *Carnegie Endowment for International Peace*. <https://carnegieendowment.org/2014/12/22/india-s-quest-to-reengage-australia/hxuj>. Ngày truy cập 3/10/2020.
9. Gurry, Meg. (1992). Leadership and Bilateral Relations: Menzies and Nehru. *Australia and India, 1949-1964. Pacific Affairs*, Vol. 65 (4), pp.510-526.
10. High Commission of India (4/9/2019). *Indian - Australia relations*. <https://www.hcicanberra.gov.in/page/india-australia-relations/>. Ngày truy cập 3/10/2020.
11. Iskander Rehman (2009). Keeping the Dragon at Bay: India's CounterContainment of China in Asia. *Asian Security*, Vol. 5 (2), pp.114-143
12. Jaishankar, D. (2019). *Acting East: India in the Indo-Pacific - Brookings India Impact Series October 2019*. Brookings Institution India Center.
13. Lowell Dittmer (2012). Sino-Australian Relations: A Triangular Perspective. *Australian Journal of Political Science*, Vol. 47 (4), pp.661-675.
14. Maria Abi-Habib (2018). China's 'Belt and Road' plan in Pakistan takes a Military turn. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2018/12/19/world/asia/pakistan-china-belt-road-military.html>. Ngày truy cập 4/10/2020.
15. Mark Kenny (2013). Tony Abbott warns of conflict risk in South China Sea. *The Sydney Morning Herald*. <https://www.smh.com.au/politics/federal/tony-abbott-warns-of-conflict-risk-in-south-china-sea-20131010-2vb74.html>. Ngày truy cập 4/10/2020.
16. Hồng Phúc (2020). Ấn Độ - Australia "nắm tay nhau thật chặt" trong bối cảnh địa chính trị đầy biến động. *Thế giới và Việt Nam*. <https://baoquocte.vn/an-do-australia-nam-tay-nhau-that-chat-trong-boi-canhh-dia-chinh-tri-day-bien-dong-116778.html>. Ngày truy cập 6/10/2020.
17. PTI (2017). China to invest \$50 billion to develop Indus River Cascade. *The Times of India*. <https://timesofindia.indiatimes.com/business/international-business/china-to-invest-50-billion-to-develop-indus-river-cascade-report/articleshow/58657171.cms>. Ngày truy cập 4/10/2020.
18. PTI (2020). US surpasses China to become India's top trading partner. *The Economic Times*. <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/us-surpasses-china-to-become-indias-top-trading-partner/articleshow/74264765.cms>. Ngày truy cập 6/10/2020.

19. Rajeswari Pillai Rajagopalan (2015). AUSINDEX: A sign of growing India-Australia defence ties. *Observer Research Foundation*. <https://www.orfonline.org/research/ausindex-a-sign-of-growing-india-australia-defence-ties/>. Ngày truy cập 6/10/2020.

20. Rajeswari Pillai Rajagopalan (2020). The push and pull in the India–Australia partnership. *East Asia Forum*. <https://www.eastasiaforum.org/2020/02/01/the-push-and-pull-in-the-australia-india-partnership/>. Ngày truy cập 6/10/2020.

21. Swarajya Staff (2020). India, Australia sign landmark agreement to allow access to each other's military base for logistics support. #SWARAJYA. <https://swarajyamag.com/insta/india-australia-sign-landmark-agreement-to-allow-access-to-each-others-military-bases-for-logistics-support>. Ngày truy cập 6/10/2020.

22. Trần Nam Tiến - Huỳnh Tâm Sáng (2015). Lựa chọn chính sách của Úc ở biển Đông từ góc nhìn của một trung cường. *Nghiên cứu Biển Đông*. http://nghiencuubiendong.vn/nghien-cuu-vietnam/5382-lua-chon-chinh-sach-cua-uc-o-bien-dong-tu-goc-nhin-cua-mot-trung-cuong#_ftnref23. Ngày truy cập 4/10/2020.

23. Wu gang (2017). SOEs Lead Infrastructure Push in 1,700 'Belt and Road' Projects. *Caixin Global*. <https://www.caixinglobal.com/2017-05-10/soes-lead-infrastructure-push-in-1700-belt-and-road-projects-101088332.html>. Ngày truy cập 4/10/2020.

24. Wu Xinbo (2020). Sino-U.S Strategic Competition and Asia-Pacific Security. *Regional Security Outlook 2020*. Council for Security Cooperation in the Asia Pacific, KL-Malaysia.